

Vragen en antwoorden naar aanleiding van de toespraak van William Man A Hing

Na de toespraak van William Man A Hing zijn er enkele vragen gesteld. De belangrijkste hiervan staan hieronder opgenomen met een antwoord van de gastspreker dat in verkorte vorm wordt vermeld.

V1:

Hebben de Chinezen in Suriname eigen scholen voor hun kinderen waar ze ook Chinees leren?

A1:

De Chinese kinderen gaan evenals veel andere kinderen in Suriname naar gewone scholen. Ze zijn in aantal te klein om eigen opleidingsinstituten op te richten. Naar eigen keuze kunnen ze buiten de school wel Chinees leren. Op deze buitenschoolse activiteit leren ze weliswaar Chinees schrijven, maar met een uitspraak in het Hakka-dialect. Het Chinese schrift is algemeen en iedereen kan het lezen en snapt wat er staat, maar ieder dialect leest het weer anders.

V2:

Waarom wordt er vanuit de eigen Hakka-gemeenschap niet meer onderzoek gedaan naar de Hakka-Chinezen in plaats dat buitenstaanders dit doen?

A2:

Dat zou zeker wenselijk zijn, maar als iemand dat wil doen zal hij/zij de taal en cultuur van de groep moeten kennen, gemotiveerd moeten zijn en ook de juiste opleiding moeten hebben om onderzoek te doen. De meeste Chinezen uit Suriname kiezen niet makkelijk voor een sociaalwetenschappelijke studie, maar meer voor een medische, technische of juridische opleiding. Er zijn wel enkele Surinaamse Chinezen die Sinologie hebben gedaan, maar dat zijn er hooguit ongeveer 10. Paul Tjon Sie Fat is een van de weinigen die heeft geschreven over de opkomst van de nieuwe Chinezen in zijn proefschrift dat in september 2009 verschenen is.

V3:

Meestal denkt men bij het woord 'Chinees' aan de Chinese winkel. Je krijgt het gevoel van een situatie dat je in de winkel mag komen maar niet in de keuken mag kijken. Ze komen enigszins gesloten over. Hoe komt dat?

A3:

Misschien kan dat te maken met het feit dat men zich geneert om anderen in hun keuken te laten kijken. Misschien wil men ook liever niet dat anderen gechoqueerd raken. Als je een Chinees een cadeau geeft, zal hij dit niet direct in jouw bijzijn open maken. Want wat moet hij zeggen als het iets is dat hem niet bevalt of dat hij niet leuk vindt? Het cadeau wordt pas open gemaakt na vertrek van de gast.

Een ander voorbeeld waarover mensen zich mogelijk verbazen is hun eetgedrag. Soms hoor je dat Chinezen geen tafelmanieren hebben. Er wordt wel eens verondersteld dat als er een gerecht geserveerd wordt op tafel, iedereen aan tafel direct begint te graaien met zijn stokjes. Maar ten eerste moet je gewoon op jouw beurt wachten. En ten tweede gaat hij weliswaar met zijn stokjes in de gerechten, maar weinig mensen zien hoe dat gebeurt. Hij pakt namelijk aan een kant van de stokjes de gerechten en stopt die met de andere kant in zijn mond.

En de gedachte dat Chinezen gesloten zijn en niet zo sterk zouden integreren klopt ook niet helemaal, want er zijn veel Surinamers die Chinees bloed hebben. Als we die mensen allemaal eens konden tellen, zouden we waarschijnlijk tot verrassende resultaten komen.

V4:

In veel landen hebben Chinezen een winkel of werken ze in de wegenbouw. Zijn dat overwegend Hakka-Chinezen of is die groep een nieuwe groep?

A4:

Dat beeld komt overeen met het beeld in Suriname. In de handel zit nog een deel van de oude Hakka-groep, maar hierin zitten ook hun nakomelingen. Dat is op Trinidad en Jamaica eveneens het geval. In de wegenbouw gaat het om projecten in samenwerking met de Chinese regering en maatschappijen die eigen arbeiders hiervoor aantrekken uit diverse delen van China. Deze mensen hebben een heel ander werkritme. Ze staan heel vroeg op in de ochtend (05.00 uur), koken vroeg en wonen dicht bij het project waar gewerkt wordt. Ze willen namelijk in de ochtend al zo veel mogelijk werken of presteren, omdat het later op de dag te warm wordt.

V5:

De indruk bestaat dat de politieke participatie van de Chinese bevolking achter blijft bij die van andere bevolkingsgroepen in Suriname. Klopt dit? En zo ja, hoe komt dit?

A5:

Dat is een uitspraak die vaker is gedaan maar niet correct is. Er zaten vroeger in Suriname al Chinese jongeren bij de katholieke PSV. Chinezen participeren wel in de politiek maar treden niet snel op de voorgrond. Daardoor lijkt het alsof ze niet participeren, maar dat gebeurt wel. Ze doen mee in verschillende partijen. Een eigen partij oprichten heeft weinig zin. Vanwege het relatief beperkte aantal Chinezen in Suriname, zouden ze ook relatief weinig zetels krijgen.

De voorzitter van de Staten van Suriname was overigens voorheen iemand van Chinese afkomst (*Het gaat hier om Frederik Lim A Po, die voorzitter van de Staten was van 1945 tot 1947 en van 1951 tot 1953. Hij was vader van o.a. Walter Lim A Po die op zijn beurt in 1958 namens de NPS lid van de Staten werd en in 1968 werd benoemd tot Gevolmachtigd Minister van Suriname in Nederland, red.*). Suriname heeft zelfs tijdelijk een president van Chinese afkomst gehad (*Henk Chin A Sen, van augustus 1980 tot februari 1982, red.*). Verder zijn er verschillende ministers geweest die van Chinese afkomst waren.

V6:

De nieuwe Chinezen komen meer als tijdelijke arbeiders en niet als inwoner van het land. Kun je zeggen dat ze Suriname meer zien als tussenstation om verder te kijken?

A6:

Ze zijn weliswaar gekomen vanwege een zakelijk belang, maar hoe langer ze in Suriname blijven, hoe groter de kans is dat ze verstrikt raken in de samenleving en integreren. Dat beseffen ze misschien zelf nog niet zo goed. Terug gaan naar China zal voor hen op den duur moeilijk zijn, want ze herkennen China bij terugkomst niet meer en misschien worden ze daar als vreemdeling beschouwd. *Want iemand die China verlaat, is geen Chinees meer. De Chinese wet zegt: 'Chinezen zijn mensen die in China wonen'.*

V7:

Binnen de Hindostaanse gemeenschap kijken kinderen veel naar films uit India (Bollywood), waardoor de tweede en derde generatie nog goed Hindostaans verstaat en spreekt. Hoe zit dat bij de Chinese gemeenschap? Kijken de kinderen ook naar Chinese films, zodat ze de taal nog kunnen spreken of leren?

A7:

Als er in Chinese films Mandarijn wordt gesproken, zal de wat oudere groep de taal wel verstaan. Bij de jongeren zal dat veel minder of niet het geval zijn. Daarom zijn de meeste films ook ondertiteld.

Overigens spreken ze in Indiase films meestal Hindi en geen Sarnami. En daar zit een verschil in. De vraag is dan wat de kinderen eigenlijk leren en wat je ze wilt leren.

V8:

Op de Surinaamse televisie is een tijdje geleden een programma geweest, waarbij men Chinees kon leren via de huiskamer. Is bekend om welke taal het ging?

A8:

Waarschijnlijk gaat het om het programma van een plaatselijke sinoloog die een tv-cursus verzorgde in het Mandarijn. Maar het probleem is dat mensen die uit een andere provincie van China komen, bijvoorbeeld uit het noorden waar ze Mandarijn spreken, zaken anders benoemen dan de Hakka's uit het zuiden.

Hetzelfde doet zich hier min of meer voor met het 'Nieuwe Nederlands', waarin Surinaamse woorden zijn opgenomen en officiële woorden zijn geworden. Twee voorbeelden:

De vrucht advocaat heet advocaat in Suriname en in Nederland advocado. Aubergine heet in Suriname boulanger en in Nederland aubergine. De Surinaamse woorden voor advocado en aubergine (advocaat en boulanger) zijn inmiddels officiële Nederlandse woorden. Ze staan opgenomen in de Nederlandse woordenlijst, hetgeen betekent dat je ze allebei mag gebruiken.

Een soortelijke situatie is er ook in het Chinees. De noorderlingen hebben soms andere benamingen voor bepaalde producten dan de zuiderlingen.